

RUS TILINI O'QITISH METODIKASI VA TA'LIM TEXNOLOGIYALARI

Kaxarova Feruza Kayumdjano

O'zbekiston Respublikasi

Oliy ta'lim fan va innovatsiyalar vazirligi

Namangan shahar 1-son politexnikumi

„Tillar” kafedrasida o'qituvchisi.

Annotatsiya. Ushbu maqolada rus tilini o'qitish metodikasi va zamonaviy ta'lim texnologiyalarining samaradorligi tahlil qilinadi. Rus tilini o'rgatishda kommunikativ yondashuv, interfaol usullar va raqamli ta'lim vositalarining ahamiyati yoritiladi. Shuningdek, innovatsion texnologiyalar yordamida o'quvchilarning til kompetensiyasini oshirish yo'llari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: rus tili, o'qitish metodikasi, ta'lim texnologiyalari, kommunikativ yondashuv, innovatsion ta'lim, interfaol usullar.

Hozirgi davr texnologiyalarning jadal rivojlanishi til o'rgatish jarayonlariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. An'anaviy o'qitish metodlaridan farqli o'laroq, zamonaviy texnologiyalar yordamida darslarni interaktiv va ko'rgazmali qilib tashkil etish imkoniyati paydo bo'ldi. Xususan, rus tilini o'rgatishda texnologiyalarning qo'llanilishi o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilmoqda. Texnologiyalar ta'lim oluvchilarga faqat grammatikani o'rganish yoki matnlarni tarjima qilish bilan chegaralanib qolmay, balki rus tilining barcha jihatlarini-talaffuz, tinglab tushunish, yozma va og'zaki muloqotni rivojlantirish imkonini beradi. O'qitish jarayoniga turli platformalar va mobil ilovalar kiritilishi o'qituvchilar uchun darslarni turli xil interaktiv mashg'ulotlar bilan boyitish imkoniyatini taqdim etmoqda.

Rus tilini chet tili sifatida o'qitish turli o'qitish usullari va texnikasini talab qiladigan qiyin vazifadir. Yaxshi o'qituvchi o'quvchilarning tilni samarali o'rganishlariga ishonch hosil qilishi, shu bilan birga ularni jalb qilishi va motivatsiyaga ega bo'lishi kerak.

Rus tili o'qitishda texnologiyadan foydalanish yana bir samarali o'qitish usulidir. O'qituvchilar turli xil audio-vizual materiallardan, masalan, video, audio yozuvlar, interaktiv o'yinlar va viktorinalardan foydalanishlari mumkin. O'qituvchilar o'z darslarini lug'atlar, grammatika resurslari va til o'rganish ilovalari kabi onlayn resurslar bilan to'ldirishlari mumkin. Rus tilini o'qitishning boshqa o'qitish usullariga grammatika tarjimasini kiradi. Bu usullar o'quvchilarni grammatika qoidalarini o'rganish va matnlarni rus tilidan ona tiliga tarjima qilishni nazarda tutadi. Biroq, bu usul favqulodda bo'lib qoldi va yuqorida aytib o'tilgan boshqa usullarga qaraganda kamroq samarali hisoblanadi. Nihoyat, madaniyatni til o'qitishga kiritish o'quv tajribasiga yana bir o'lcham qo'shishi mumkin. Talabalar Rossiya tarixi, urf-odatlar va oshxonasi haqida ma'lumot olishlari mumkin. O'qituvchilar o'z darslariga til o'rganishni boyitish uchun ham, o'quvchilar bilimni kengaytirish uchun ham madaniy elementlarni kiritishlari mumkin.

Metod so'zi - yunoncha „metodos“ so'zidan olingan bo'lib, yo'l, usul ma'nolarini anglatadi. Ta'lim metodi - o'qituvchining o'quvchilar bilan muntazam qo'llaydigan, o'quvchilarga o'z aqliy qobiliyatlarini va qiziqishlarini rivojlantirish, bilim va ko'nikmalarini egallay hamda ulardan amalda ham foydalanish imkonini beruvchi ish usulidir.

Rus tilini samarali o'rgatish uchun quyidagi tamoyillar asosiy o'rin tutadi:

- Kommunikativ yondashuv – tilni amaliy muloqot vositasi sifatida o'rgatish;
- Differensial yondashuv – o'quvchilarning til bilish darajasiga qarab mos metodlarni tanlash;
- Innovatsion texnologiyalardan foydalanish – zamonaviy vositalar orqali dars samaradorligini oshirish.

Shu bilan birga, texnologiyalarning ta'lim jarayoniga joriy qilinishi nafaqat o'quvchilar uchun, balki o'qituvchilar uchun ham katta imkoniyatlar yaratmoqda. Ular darslarni yanada interaktiv, ko'rgazmali va moslashuvchan qilish uchun yangi vositalardan foydalanish imkoniyatiga ega.

Texnologiyalar ta'lim jarayonini samarali va interaktiv qilishda yordam beradi, o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va darslarni yanada individuallashtirish imkonini beradi. Onlayn platformalar, mobil ilovalar, virtual sinflar va multimedia vositalari yordamida o'quvchilarga rus tilini yanada qulay va qiziqarli shaklda o'rganish imkoniyati yaratilmoqda. Biroq, texnologiyalarning muvaffaqiyatli qo'llanilishi o'qituvchilarning ulardan to'g'ri foydalanishiga, shuningdek, o'quvchilarni texnologiyalarga nisbatan to'g'ri yondashishga yo'naltirishga bog'liq. Shuningdek, an'anaviy o'qitish metodlarini texnologiyalar bilan muvozanatlashgan holda qo'llash, o'quvchilarning barcha til kompetensiyalarini rivojlantirishda katta ahamiyat kasb etadi.

Hozirgi kunda ta'lim jarayonida quyidagi texnologiyalar keng qo'llanilmoqda:

- Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) – onlayn platformalar, videodarslar va elektron darsliklar yordamida o'qitish;
- Interfaol metodlar – rolli o'yinlar, muhokama klublari va guruhli ish orqali til ko'nikmalarini rivojlantirish;
- Gamifikatsiya – o'yin elementlarini o'qitish jarayoniga joriy etish.

Interfaol usullar o'quvchilarning dars jarayonida faol ishtirok etishiga yordam beradi. Masalan:

- Debatlar va muhokamalar – o'quvchilarning og'zaki nutqini rivojlantiradi;
- Juft va guruhli ish – hamkorlikda ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi;
- Case-study usuli – real hayotiy vaziyatlarni tahlil qilish orqali fikrlash qobiliyatini oshiradi.¹

Xulosa qilib aytganda, rus tilini o'qitishda zamonaviy metod va texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonini samarali va qiziqarli qilishga

¹ Zokirov, S. I., Sobirov, M. N., Tursunov, H. K., & Sobirov, M. M. (2019). Development of a hybrid model of a thermophotogenerator and an empirical analysis of the dependence of the efficiency of a photocell on temperature. Journal of Tashkent Institute of Railway Engineers, 15(3), 49-57.

yordam beradi. Interfaol metodlar va raqamli ta'lim vositalari orqali til kompetensiyasini rivojlantirish imkoniyati yanada oshadi. Kelajakda bu sohada innovatsion yondashuvlarni yanada takomillashtirish muhim vazifalardan biri bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. M. X. Toxtaxodjayev "Pedagogika" Toshkent - 2010. 220, 221 - betlar.
2. I. Karimov "Barkamol avlod orzusi" Toshkent- 2000. 133, 134 – betlar.
3. O. Z. Suyunov "Pedagogika Psixologiya" fanidan o'quv - uslubiy majmua. Samarqand- 2013.
4. Zokirov, S. I., Sobirov, M. N., Tursunov, H. K., & Sobirov, M. M. (2019). Development of a hybrid model of a thermophotogenerator and an empirical analysis of the dependence of the efficiency of a photocell on temperature. Journal of Tashkent Institute of Railway Engineers, 15(3), 49-57.